

Declarație a colectivului Institutului de Matematică și Informatică ”Vladimir Andrunachievici”, cu privire la reforma propusă de MEC

Începând cu data de 27 iunie 2022, dată la care am fost anunțați despre intenția MEC de a reforma învățământul superior și institutele de cercetare prin absorbția acestora de către universități, suntem într-o incertitudine și dezechilibru total.

Publicarea proiectului Hotărârii de Guvern pe portalul particip.gov.md nu a adus mai multă claritate, ci din contra, a trezit mai multe întrebări de importanță vitală, rămase fără un răspuns concret. Atât respectivul document, cât și nota informativă și analiza de impact, atestă o lipsă de argumente în favoarea adoptării unicii soluții propuse de MEC – cea de asimilarea a institutelor de cercetare cu universitățile din țară.

În pofida încercărilor nefondate de a prezenta sistemul de cercetare din Republica Moldova drept unul ineficient, reamintim că Institutul de Matematică și Informatică ”Vladimir Andrunachievici”, pe parcursul a celor aproape șase decenii de existență a reușit să obțină rezultate de valoare și să fie recunoscut la nivel național și internațional, fiind unicul institut de profil din țară. Institutul este acreditat (ultima dată în anul 2015) în calitate de organizație din sfera științei și inovării cu toate drepturile aferente pentru a realiza activități de cercetare, inovare și transfer tehnologic la profilul de cercetare: Matematică și informatică (aprecierea performanței – foarte bine). Calificativul acordat institutului este de Organizație cu recunoaștere internațională (categoria A). Chiar dacă institutele de cercetare după reforma din 2017, în pofida prevederilor art. 30 din Codul cu privire la știință și inovare, nu au mai fost evaluate, avem toate motivele să credem că institutul și-a păstrat poziția atinsă, drept dovadă fiind aprecierile în cadrul audierilor, organizate de AȘM a rezultatelor proiectelor de cercetare, care derulează în institut, cu cele mai înalte calificative, publicarea articolelor și monografiilor în ediții internaționale de prestigiu, elaborarea modelelor matematice și produselor program cu diverse domenii de aplicație.

Cercetările efectuate în cadrul institutului sunt dedicate soluționării problemelor actuale din domeniile matematicii teoretice, aplicative și informaticii. Ele dezvoltă în continuare direcțiile stabilite în cadrul școlilor științifice cu renume mondial: școala de algebră fondată de acad. Vladimir Andrunachievici și m.c. Valentin Belousov, școala de ecuații diferențiale, fondată de acad. Constantin Sibirschii. În opiniile cercetătorilor din Brazilia, Canada, Spania etc. „Republica Moldova, poporul ei, trebuie să se mândrească cu aceste școli, cu rezultatele obținute pe parcursul a câtorva decenii de investigații științifice.”

Pe lângă studiile fundamentale se efectuează și cele cu caracter aplicativ, cum ar fi abordările bazate pe teoria cuasigrupurilor în criptologie și criptografie. De rând cu acestea, sunt dezvoltate o serie de direcții noi: sisteme suport pentru decizii, procesarea limbajului natural, modele formale de calcul inspirate biologic.

La recunoașterea internațională a rezultatelor științifice își aduc o contribuție valoroasă cele două reviste (”Buletinul Academiei de Științe. Matematica” și ”Computer Science Journal of Moldova”) de circulație internațională, editate de către Institutul de Matematică și Informatică ”Vladimir Andrunachievici”, ambele indexate în SCOPUS, iar CSJM – și în Web of Science. În colaborare cu colegii din Polonia este editată și revista internațională Quasigroups and Related Systems (QRS). Editarea acestor reviste menține substanțial schimbul academic de publicații cu peste 40 țări.

Formarea tinerilor specialiști prin doctorat este o altă activitate în care sunt implicați cercetătorii institutului. Numai în perioada 2002 -2021, au fost pregătiți 26 de doctori și 4 doctori habilitați în științe matematice și informatice.

Discuțiile care au avut loc în cadrul MEC, după data de 27 iunie 2022 nu au adus mai multe răspunsuri, ci doar ne-au făcut să înțelegem că absorbția nu va fi precedată de negocieri, iar ulterior institutele pot suferi diferite transformări, chiar până la diluarea totală, cauzată de dispariția acestora ca persoană juridică și pierderea identității.

Proiectul Hotărârii de Guvern, propus în discuție, este unul care nu are la bază analize profunde, iar argumentele prezentate nu sunt clare, acestea nefiind bazate pe o evaluare obiectivă, cu specificarea criteriilor în baza cărora au fost selectate unele instituții pentru a fi absorbite de către altele. Astfel, ar fi oportună prezentarea unei analize care demonstrează eficiența acestor reforme, utilizând și exemplul fuziunii (absorbției) în anul 2020 a Institutului de Relații Internaționale din Moldova și a Universității de Stat "Dimitrie Cantemir". Opinia publică ar trebui să fie informată asupra rezultatelor acelei fuziuni, indicându-se clar, care au fost beneficiile pentru studenți și ce au obținut profesorii, care sunt economiile acumulate, cum au fost acestea utilizate pentru prosperarea educației. Afirmările că dimensiunea universității aduce valoare, nu este una fondată.

Susținem necesitatea unei reforme, care ar îmbunătăți situația, redându-i sistemului de cercetare stabilitatea imperios necesară, dar aceasta trebuie făcută în mod transparent, prin dialog cu factorii implicați pentru a asigura eficiența acesteia și dezvoltarea durabilă. Dorim să păstrăm memoria instituțională acumulată, prestigiul colectivului cunoscut prin realizările școlilor științifice și patrimoniul său intelectual, materializat în monografiile editate și reeditate, în sute de matematicieni și informaticieni din țară și de peste hotare, pregătiți în cadrul IMI VA, care au devenit specialiști de valoare, în sutele de articole, în revistele noastre, soartă cărora devine și ea incertă odată cu schimbarea fondatorului, acest pas necesitând reînregistrarea lor în bazele de date internaționale.

Ne exprimăm dezacordul total cu privire la intenția MEC de a lipsi institutul de identitatea sa, pledăm pentru un mecanism clar în efectuarea reformei, care ar fi elaborat și aplicat în mod transparent, democratic, cu implicarea comunității științifice și ar contribui la dezvoltarea în continuare a școlilor științifice și la promovarea direcțiilor noi de cercetare.

Aprobată la Consiliul Științific al IMI VA din 11.07.2022